

REDEGØRELSE

Arbejdstilsynets tilsyn med asbestarbejde

28. oktober 2021

J.nr. 20215000635

KT
JRD

Asbestanbefaling 4.4.3

Baggrund

Asbestarbejdsgruppen anbefalede i 2018, at Arbejdstilsynet skulle udarbejde en redegørelse om tilsynets håndtering af og erfaringer med asbestområdet, herunder en kvalitativ vurdering af omfanget af anmeldelser, klager og afgørelser i årene 2016 og 2017. I overensstemmelse med asbestaftalen har Arbejdstilsynet nu opdateret tilsynsredegørelsen fra 2019. Den kvalitative vurdering af omfanget af anmeldelser, klager og afgørelser er udvidet til at dække årene 2016-2020.

Indledning

Det er forbudt at fremstille, importere, anvende eller arbejde med asbest eller asbestholdige materialer, og det har det været siden 1986. Frem til 1990 var det dog tilladt at fremstille og anvende enkelte asbestholdige cementprodukter til udvendig brug. Nedrivningsarbejde samt arbejde med reparation og vedligeholdelse af bygninger, anlæg m.m., som indeholder asbest er tilladt, og Arbejdstilsynet har regler, som skal sikre, at dette arbejde foregår sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

Anvendelsen af asbest har været meget udbredt i bygningsmaterialer fra 1950'erne og op til midten af 80'erne, fx i tagbelægninger og som isolering af rør mv. Dermed kan asbest stadig udgøre en sundhedsfare, når man renoverer eller river ældre bygninger ned.

Udtag af arbejdssteder til tilsyn med asbestarbejde

Arbejdstilsynet har generelt stor opmærksomhed på støv, herunder asbestholdigt støv, på både grundtilsyn og helhedsorienterede tilsyn indenfor bygge- og anlægsbranchen. Derudover har Arbejdstilsynet to hovedkilder til at finde frem til arbejdssteder (særligt byggepladser), hvor der er risiko for, at ansatte kan blive udsat for asbeststøv:

- For det første modtager Arbejdstilsynet lovpligtige anmeldelser fra virksomhederne om indvendig nedrivning af asbestholdigt materiale samt andet arbejde, hvor der kan forekomme udsættelse for asbest. Anmeldelserne gennemgås af tilsynsførende med særligt kendskab til asbest og udtages til tilsyn på baggrund af en konkret vurdering, hvor bl.a. arbejdets omfang og kompleksitet, antallet af virksomheder på arbejdsstedet og anmeldelsens kvalitet indgår.
- For det andet modtager Arbejdstilsynet klager over arbejdsmiljøet i forbindelse med arbejde med asbest, som kan danne grundlag for Arbejdstilsynets udtag af

arbejdssteder til tilsyn. Klagerne prioriteres meget højt ved planlægning af tilsyn.

Gennemførelse af tilsyn

Tilsyn gennemføres med afsæt i asbestbekendtgørelsen, Arbejdstilsynets vejledning på området og www.asbest-huset.dk. Der er under tilsynet fokus på den lovpligtige uddannelse – herunder anerkendelse af udenlandske kvalifikationer – og anvendelse af støvsvage arbejdsmetoder. Endvidere har Arbejdstilsynet fokus på, hvorvidt der er truffet tilstrækkelige beskyttelsesforanstaltninger på stedet, samt om de påkrævede hygiejneforanstaltninger er til rådighed.

Arbejdstilsynet kommer uanmeldt på byggepladsen, og hvis tilsynet indgår i det helhedsorienterede bygge- og anlægstilsyn, fokuserer tilsynet på hele byggepladsen og alle involverede virksomheder. Alt afhængig af de konstaterede arbejdsmiljøproblemer vil Arbejdstilsynet i disse tilfælde følge op med dialogmøder med de enkelte virksomheder, herunder også den projekterende eller bygherren, og deltage på sikkerhedsmøder på byggepladsen. Dialogmøderne kan blive fulgt op af nye tilsyn.

Hvis det på et tilsynsbesøg konstateres, at der arbejdes i strid med asbestbekendtgørelsen, reagerer Arbejdstilsynet ved at påbyde virksomheden at bringe forholdene i orden straks. I praksis betyder det, at arbejdet standses, indtil de korrekte forholdsregler er taget. På grund af asbestbekendtgørelsens indbyggede forsigtighedsprincip, skal et nedrivnings- eller vedligeholdelsesarbejde tilrettelægges og udføres efter alle asbestbekendtgørelsens regler, hvis der er den mindste mistanke om forekomst af asbest i et materiale eller en bygning, og Arbejdstilsynet kan derfor afgive strakspåbud på baggrund af blot en begrundet mistanke.

Hvis Arbejdstilsynet ved egne iagttagelser konstaterer, at der arbejdes i strid med asbestbekendtgørelsen, og ansatte udsættes for støv fra materialer, som med en meget høj grad af sandsynlighed kan dokumenteres at indeholde asbest, kan Arbejdstilsynet rejse en straffesag.

Anmeldelser af asbestarbejde i 2016-2020

Af tilsynsredegørelsen fra maj 2019 fremgik det, at Arbejdstilsynet i 2016 og 2017 modtog ca. 1.000 asbestanmeldelser om året. For 2018-2020 var tallet hhv. ca. 1.000, 1.100 og 1.200 asbestanmeldelser om året.

Af tilsynsredegørelsen fra maj 2019 fremgik det, at ca. 1/10 af de lovpligtige anmeldelser fra virksomhederne førte til tilsyn, baseret på en manuel gennemgang af alle anmeldelser. En gennemgang af de lovpligtige anmeldelser fra 2020 viser, at der blev udført 131 tilsyn på baggrund af ca. 1.200 anmeldelser, mens Arbejdstilsynet gik forgæves 67 gange; samlet svarer det til, at 16 pct. af anmeldelserne i 2020 førte til tilsyn.

På to af de 131 udførte besøg blev der afgivet afgørelser om asbest.

Klager om asbest fra 2016-2020

Arbejdstilsynet har foretaget en opdateret søgning på antallet af klager over overtrædelser af asbestreglerne. Søgningen er foretaget på samme måde som i den oprindelige redegørelse, nemlig ved en fritekstsøgning på ordet asbest i Arbejdstilsynets klagehåndteringssystem koblet til den videre registrering i Arbejdstilsynets elektroniske sagsbehandlingssystem ATIS.

Arbejdstilsynet har i 2016-2020 modtaget ca. 300-400 henvendelser om året, som potentielt kunne være klager over asbest, og knap 70 pct. førte til tilsyn. Tallene indikerer en stigning i antallet af klager over årene. I samme periode modtog Arbejdstilsynet i gennemsnit ca. 6.750 klager over arbejdsmiljøet om året, og ca. 44 pct. førte til tilsyn. Arbejdstilsynet prioriterer således klager om asbestarbejde højere end andre klager.

Afgørelser på asbestområdet i 2016-2020

Arbejdstilsynet har foretaget en søgning i ATIS på alle afgørelser, der er hjemlet i asbestbekendtgørelsen i 2016-2020. Søgningen viser, at der er afgivet ca. 140-190 afgørelser om året, i alt ca. 800. En søgning på de enkelte paragraffer viser, at der er afgivet:

- ca. 350 afgørelser om i videst muligt omfang at sikre, at personer på arbejdspladsen og i omgivelserne ikke udsættes for eller kan blive udsat for støv fra asbest eller asbestholdige materialer, jf. § 7,
- ca. 70 afgørelser om adgang til omklædningsrum, jf. § 15,
- ca. 60 afgørelser om anvendelse af personlige værnemidler, jf. § 18,
- ca. 60 afgørelser om anvendelse af støvsvage arbejdsmetoder og forbud mod højtryksspuling, jf. § 8,
- ca. 50 afgørelser om adskillelse af arbejdsområder, afskærmning af arbejdsstedet og opsætning af advarselsskilte, jf. § 22,
- ca. 50 afgørelser om anmeldelse af asbestarbejde, jf. § 31
- ca. 50 afgørelser om opbevaring af asbestaffald, jf. § 36, og
- ca. 100 afgørelser om andre forhold.

Til sammenligning er der i 2016-2020 afgivet ca. 100 afgørelser om året om arbejde med epoxyharpikser og isocyanater hjemlet i bekendtgørelse om arbejde med stoffer og materialer og mellem 100 og 200 afgørelser om året hjemlet i kræftbekendtgørelsen.

Der tages forbehold for, at tallene er behæftet med en vis usikkerhed.